

Сластьон А.К.

студентка,

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У наш час нерідко виникають конфлікти. Серед конфліктів важливе місце посідають конфлікти між старшокласниками. Вони спричинені їх індивідуально-віковими особливостями, тому знання особливостей конфліктів, способів управління ними, причин виникнення, є однією з основних завдань соціального педагога. Особливо важливим є дослідження в напрямку попередження та запобігання конфліктів. Проблемою попередження конфліктів завжди була і є актуальною для суспільства. В основі конфлікту знаходиться суперечність, яка веде до конструктивних або до деструктивних наслідків.

Мета: з'ясувати особливості попередження конфліктів старшокласників, виявити основні методи їх запобігання.

Тривалі, нерозв'язані конфлікти негативно впливають на міжособистісні стосунки, соціально-психологічний клімат у шкільному колективі. Відсутність належної уваги до проблеми конфліктів у школі значно підвищують конфліктогенність навчально-виховного середовища, що стає основою формування конфліктної спрямованості особистості й перешкодою на шляху процесу самореалізації людини [2, с. 208]. Конфлікт для старшокласників є одним із засобів самоствердження, що дозволяє виявити свої здібності й активно відстоювати свої погляди.

Аналіз наукових джерел свідчить, що в них певною мірою висвітлено: положення про єдність свідомості і діяльності (Г. Костюк, О. Леонтєв, С. Рубінштейн, С. Максименко), соціально-психологічні теоретичні уявлення щодо природи конфліктів у міжособистісному спілкуванні (Г. Андрєєва, О. Анцупов, О. Бодальов, Н. Грішина, М. Обозов, Б. Паригін, Д. Майерс, М. Шеріф). Значна кількість досліджень присвячена вивченню конфліктів у педагогічному процесі.

Немає єдиного визначення поняттю «конфлікт». На нашу думку, конфлікт – це найбільш гострий засіб усунення протиріч, що виникають у процесі взаємодії між обома сторонами. Специфіка ж конфліктної поведінки старшокласників безпосередньо пов'язана з соціально-психологічними особливостями цього віку. Конфлікти у старшому шкільному віці можна умовно об'єднати у три групи: конфлікт дорослішання, конфлікти в школі, конфлікти у стосунках між юнаками і батьками. Але, незалежно від типу конфлікту, будь-який конфлікт може мати чотири основні результати: підкорення іншого учасника конфлікту, переривання конфлікту, компроміс, вирішення конфлікту. Саме тому для соціального педагога важливе оволодіння основними методами запобігання конфліктів в середовищі старшокласників.

Існує багато методів попередження конфліктів старшокласників, однак єдиної їх класифікації немає. Аналізуючи найбільш поширені підходи, можемо узагальнити, що основні методи запобігання та попередження конфліктів старшокласників є: внутрішньоособистісні методи впливу на окрему особистість, методи профілактики та ліквідації організаційних конфліктів, міжособистісні методи чи стилі поведінки в конфлікті, переговори; управління поведінкою, методи, які передбачають агресивні дії.

Соціальному педагогу в профілактичних цілях необхідно орієнтуватися в стилях поведінки, що приводять до виникнення конфлікту, це: домінантність у спілкуванні, консерватизм у мисленні, необгрунтована критичність щодо партнера; порушення персонального простору партнера; різке і несподіване прискорення темпу розмови, навмисне створення дефіциту часу при вирішенні проблеми; приниження особистості партнера і його прав (перебивання, ігнорування контактів, применшення його внеску у загальну справу, небажання визнати його правоту в судженнях і т.п.); постійне нав'язування своєї точки зору; демонстрація своєї постійної зайнятості; підкреслення різниці з партнером на свою користь; нестриманість, негнучкість, несправедливість [3, с. 114- 115].

Попередження ж конфліктів серед школярів, а особливо школярів підліткового віку включає в себе ряд етапів: 1) діагностичний (вивчення мікроклімату в колективі або серед окремих учнів, наприклад учнів групи ризику за допомогою діагностичних методик: тести, анкети, метод спостереження); 2) прогностичний (включає обробку проведеної діагностики, її аналіз і складання своєрідного прогнозу щодо виникнення, або не виникнення конфліктної ситуації); 3) етап планування (комплекс необхідних заходів щодо запобігання конфлікту або конфліктної ситуації); 4) профілактичний (власне втілення заходів та їх аналіз) [1, с. 17-18].

Отже, конфлікт – це невід'ємна частина людської комунікації. Не виключенням є й комунікація старшокласників. Проте ключові причини їх конфліктів, зазвичай, обумовлені соціально-психологічними особливостями цього віку. Існує значна кількість різноманітних методів запобігання конфліктів в середовищі старшокласників, проте єдиної їх класифікації не існує. Але, ключовим і найбільш ефективним методом вирішення конфліктів залишається їх попередження та запобігання.

Список використаних джерел:

1. Нікітіна Л.Є. Технології соціально – педагогічної роботи: Короткий аналіз // Виховання школяра. – 2000. – № 10.
2. Петровська Л.А. О понятийной схеме социально-психологического анализа конфликта / Л.А.Петровська. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1977. – 208 с.
3. Шакурова М.В. Методика і технологія роботи соціального педагога. – М., 2002. – 267 с.